

Saeimas Prezidijs

Saeimas darbību vada Saeimas Prezidijs, kuru Saeima ievēlē savu pilnvaru laika sākumā. Saeimas Prezidija sastāvā ir pieci deputāti – Saeimas priekšsēdētājs, divi viņa biedri, Saeimas sekretārs un viņa biedrs.

Prezidiju parasti ievēlē pirmajā jaunievēlētās Saeimas sēdē. Kandidatūras Prezidija locekļu amatam deputāti iesniedz rakstveidā, un par katram amatam izvirzītajiem kandidātiem Saeima balso vienlaikus aizklātā balsošanā ar vēlēšanu zīmēm. Kandidāts par ievēlētu uzskatāms tad, ja tas ieguvis visvairāk balsu, turklāt balsu skaits nedrīkst būt mazāks par klātesošo deputātu absolūto balsu vairākumu.

Prezidija locekļi parasti tiek ievēlēti no lielākajām Saeimā pārstāvētajām partijām, bet par Saeimas priekšsēdētāju var kļūt arī deputāts no partijas, kas nav ieguvusi visvairāk balsu Saeimas vēlēšanās.

Saeimas Prezidijs nosaka Saeimas iekšējo kārtību un darba gaitu Saeimā, dod atzinumus un virza tālāk saņemtās lietas visos Saeimas kārtības rullī paredzētajos gadījumos, sastāda Saeimas sēžu darba kārtību un lemj par komandējumiem. Tāpat Prezidijs pieņem darbā un atlaiž no darba Saeimas struktūrvienību vadītājus un veic citas organizatoriskās funkcijas.

Prezidija sēdes parasti notiek divas reizes nedēļā – pirmdienās un ceturtdienās, un tās sasauc Saeimas priekšsēdētājs vai viņa prombūtnes laikā – viens no Saeimas priekšsēdētāja biedriem. Prezidija sēdes parasti notiek Saeimas namā, tomēr Prezidiju var sasaukt arī jebkurā citā laikā un vietā.

Lai saskaņotu frakciju un politisko bloku darbību Saeimā un izlemtu lietas, kuras neregulē Saeimas kārtības rullis, tiek izveidota Frakciju padome. Tās sastāvā ir Saeimas

Prezidijs un pa vienam deputātam no katras frakcijas un politiskā bloka. Frakciju padomes atzinumiem ir tikai ieteikuma raksturs.

Saeimas priekšsēdētājs

Saeimas Prezidiju vada Saeimas priekšsēdētājs. Saeimas priekšsēdētājs reprezentē Saeimu, vada Saeimas sēdes, gādā par kārtību Saeimas sēžu laikā un raugās, lai sēde notiktu atbilstoši Saeimas kārtības rullim. Tāpat Saeimas priekšsēdētājs vada Saeimas Prezidija sēdes un atbildēm uz deputātu jautājumiem veltītās sēdes, kurās parasti Saeimas opozīcijas deputāti uzdod jautājumus Ministru prezidentam, Ministru kabineta locekļiem vai Latvijas Bankas prezidentam par šo amatpersonu kompetencē esošajām lietām.

Saeimas sēdes parasti notiek reizi nedēļā – ceturtdienās Saeimas namā. Savukārt divas reizes gadā notiek Saeimas svinīgās sēdes, kurās Saeimas priekšsēdētājs saka svinīgu uzrunu: 4.maijā – Saeimas svinīgā sēde, kas veltīta Latvijas Republikas Satversmes sapulces sasaukšanas gadadienai un Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas deklarācijas pasludināšanas gadadienai, bet 18.novembrī – Saeimas svinīgā sēde par godu Latvijas Republikas proklamēšanas gadadienai.

Latvijas Republikas Satversmē noteiktajos gadījumos Saeimas priekšsēdētājs uz laiku pilda Valsts prezidenta pienākumus. Tas notiek tad, ja Valsts prezidents atrodas ārpus valsts robežas, atsakās no amata, tiek atsaukts, nomirst vai citu apstākļu dēļ nevar pildīt savu amatu.

Pēc amata Saeimas priekšsēdētājs ir Nacionālās drošības padomes loceklis. Padome saskaņo augstāko valsts institūciju un amatpersonu īstenotu vienotu valsts politiku nacionālās drošības jomā.

Saeimas priekšsēdētājs vienlaikus pēc amata ir arī 1991.gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīmes valdes

priekšsēdētājs. 1991.gada barikāžu dalībnieka piemiņas zīmi piešķir barikāžu dalībniekiem par tā gada janvārī un augustā parādīto drošsirdību, pašaieliedzību un iniciatīvu, par ieguldījumu organizatoriskajā un apgādes darbā, kā arī tām personām, kuras morāli un materiāli atbalstīja barikāžu dalībniekus.

Saeimas priekšsēdētājs, pildot sava amata pienākumus, daudz laika velta diplomātisko attiecību veidošanai, gan tiekoties ar citu valstu augstākajām amatpersonām, delegācijām un ārvalstu vēstniekiem, gan arī apmeklējot citas valstis oficiālās vai darba vizītēs. Tostarp reizi gadā Saeimas priekšsēdētājs uz tikšanos ar Saeimas deputātiem aicina diplomātiskā korpusa pārstāvjus – Latvijā akreditētos ārvalstu vēstniekus un goda konsulus, bet Latvijas Republikas ārvalstu pārstāvniecību vadītāju ikgadējās sanāksmes ietvaros Saeimas priekšsēdētājs un deputāti tiekas ar Latvijas diplomātiem – mūsu valsts vēstniekiem.

Nozīmīgs Saeimas priekšsēdētāja amata pienākums ir arī darbs ar dokumentiem, dažādu institūciju un iedzīvotāju iesniegumiem un vēstulēm.

Saeimas priekšsēdētāja darbību nodrošina Saeimas priekšsēdētāja birojs.

Līdztekus sava amata pienākumiem Saeimas priekšsēdētājs pilda arī deputāta pienākumus un piedalās vairāku Saeimas komisiju un apakškomisiju darbā.

Saeimas priekšsēdētāja darba telpās, uz automašīnas vai cita transportlīdzekļa, ar kuru pārvietojas Saeimas priekšsēdētājs, parasti ir balts karogs ar taisno krustu valsts karoga krāsu samēros, kam augšējā labajā laukumā ir valsts lielais ģerbonis.

Saeimā ir vairākas tradīcijas, kuras iedibinājuši tieši Saeimas priekšsēdētāji. Viena no tradīcijām ir Saeimas pavasara koku stādīšanas talka, kas ir simboliska dāvana Latvijai un saistīta ar mūsu valstij nozīmīgu datumu – 4.maiju, kad tiek svinēta Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas deklarācijas pasludināšanas diena. Ik gadu janvārī Saeimas priekšsēdētājs aicina Saeimas deputātus, barikāžu dalībniekus, žurnālistus un iedzīvotājus Saeimas nama pagalmā aizdegt ugunsgrāvis par piemiņu 1991. gada barikādēm. Tāpat pirms Ziemassvētkiem Saeimas namā Saeimas priekšsēdētājs kopā ar bērniem rīko Ziemassvētku ieskaņas pasākumus.

Ir iedibināts arī Saeimas Prezidija Atzinības raksts, ar ko apbalvo personas par sasniegumiem parlamenta noteikto valsts attīstības virzienu īstenošanā.

Saeimas priekšsēdētāja biedrs

Saeimas priekšsēdētāja biedrs Saeimas priekšsēdētāja prombūtnes laikā pilda viņa pienākumus pēc savstarpējas vienošanās. Tāpat Saeimas priekšsēdētājs un viņa biedri sadala

Vēsture

- Tautas padomes prezidents **Jānis Čakste**
- Satversmes sapulces prezidents **Jānis Čakste**
- 1.Saeima – sākumā Saeimas priekšsēdētājs **Fridrihs Vesmanis**, bet no 1925.gada 20.marta – **Pauls Kalniņš**
- 2.Saeima – Saeimas priekšsēdētājs **Pauls Kalniņš**
- 3.Saeima – Saeimas priekšsēdētājs **Pauls Kalniņš**
- 4.Saeima – Saeimas priekšsēdētājs **Pauls Kalniņš**
- Augstākās padomes priekšsēdētājs **Anatolijs Gorbunovs**
- 5.Saeima – Saeimas priekšsēdētājs **Anatolijs Gorbunovs**
- 6.Saeima – sākumā Saeimas priekšsēdētāja **Ilga Kreituse**, bet no 1996.gada 26.septembra – **Alfreds Čepānis**
- 7.Saeima – Saeimas priekšsēdētājs **Jānis Straume**
- 8.Saeima – Saeimas priekšsēdētāja **Ingrīda Ūdre**
- 9.Saeima – sākumā Saeimas priekšsēdētājs **Indulis Emsis**, bet no 2007.gada 24.septembra – **Gundars Daudze**
- 10.Saeima – Saeimas priekšsēdētāja **Solvita Āboltiņa**
- 11.Saeima – Saeimas priekšsēdētāja **Solvita Āboltiņa**

savā starpā kārtējos darbus, tostarp Saeimas sēžu, Prezidija sēžu un atbildēm uz deputātu jautājumiem vēltito sēžu vadīšanu, kā arī tikšanos ar citu valstu amatpersonām.

Saeimas sekretārs un sekretāra biedrs

Saeimas sekretārs un viņa biedrs nodrošina Saeimas sēžu protokolešanu; ja nepieciešams, Saeimas sēdē nolasa dokumentus, pārbauda stenogrammas un pārzina Saeimas Kancelejas darbu.

Interesanti fakti

- Latvijas parlamenta vēsturē ilggadējākais Saeimas priekšsēdētājs ir Pauls Kalniņš, kas šo amatu ieņēma 1.Saeimā (nepilnu laiku), 2.Saeimā, 3.Saeimā un 4.Saeimā, kopumā deviņus gadus – no 1925.gada 20.marta līdz 1934.gada 15.maijam.
- Saeimas sēdes laikā ar āmura piesitienu Saeimas sēdes vadītājs norāda, ka visas debates par sēdē izskatāmo jautājumu ir izbeigtas.
- Prezidijs Saeimas sēdēs var dot iespēju runāt arī ārvalstu un starptautisko organizāciju amatpersonām. Piemēram, deputātus uzrunājis Itālijas prezidents Karlo Adzeļjo Čampi, NATO ģenerālsēkretārs Jāps de Hops Shēfers, Gruzijas parlamenta priekšsēdētājs Dāvids Bakradze un ASV kongresmenis Džons Šimkus.
- Publikai Saeimas sēdes laikā ir aizliegts izteikt piekrišanu vai nepieprišanu vai citādi traucēt sēdes kārtību. Šādā gadījumā sēdes vadītājs var izraidīt no Sēžu zāles atsevišķas personas vai pat visu publiku.